

Fonden for økologisk landbrug - Basisbudget 2012

Beløb i 1.000 kr.	Regnskab 2010	Budget 2011 (senest indsendte budget)	Budget 2012	Relativ fordeling af C i %	Ændring B => C 100*(C-B)/B
Note	A	B	C	D	E
INDTÆGTER:					
1. Overført fra forrige år	2.456	726	597	6	-18
Produktionsafgifter	0	0	0	0	0
2. Promillemidler	10.000	10.000	10.000	92	0
CO ₂ – midler	0	0	0	0	0
Særbevilling og anden indtægt	0	0	0	0	0
Renter	2	1	3	0	200
3. Tilskud til fondsadministration	250	250	250	2	0
I. Indtægter i alt	12.708	10.977	10.850	100	-1
UDGIFTER:					
Samlede tilskud fordelt på formål					
Afsætningsfremme	1.600	1.640	1.970	19	20
Forskning og forsøg	2.421	3.141	4.535	43	44
Produktudvikling	34	0	0	0	-
Rådgivning	2.715	1.599	800	8	-50
Uddannelse	896	450	410	4	-9
Sygdomsforebyggelse	0	0	0	0	0
Sygdomsbekæmpelse	0	0	0	0	0
Dyrevelfærd	1.134	584	0	0	-100
Kontrol	0	0	0	0	0
Særlige foranstaltninger	0	0	0	0	0
Medfinansiering af initiativer under EU-programmer	2.032	3.238	2.785	27	-14
II. Udgifter til formål i alt	10.832	10.652	10.500	100	-1
Fondsadministration					
Generel fondsadministration	250	250	250	71	0
4. Effektvurderinger	0	25	50	14	100
Revisionsudgifter	41	25	40	11	60
5. Bestyrelseshonorar	8	10	10	3	0
III. Administration i alt	299	310	350	100	13
IV. Udgifter i alt	11.131	10.962	10.850		-1
Overførsel til næste år	1.577	15	0		
Overførsel til næste år, % af årets udgift	14,2	0,1	0,0		

Fonden for økologisk landbrug - Basisbudget 2012

Beløb i 1.000 kr.	Regnskab 2010	Budget 2011 (senest indsendte budget)	Budget 2012	Relativ fordeling af C i %	Ændring B => C 100*(C-B)/B
Note	A	B	C	D	E

Supplerende oplysninger:

Samlet tilskud fordelt på tilskudsmodtagere:

Økologisk Landsforening	3.966	4.067	4.590	44	13
Videncentret for Landbrug	3.002	3.685	2.556	24	-31
Aarhus Universitet, Det Jordbrugsvidenskabelige Fakultet	2.163	864	1.147	11	33
Landboforeningen Gefion/Økologisk rådgivning	458	698	629	6	-10
Jysk Landbrugsrådgivning	0	0	385	4	-
Brancheudvalget for Frugt og Grønt	0	0	300	3	-
Støtteforeningen for Institut for Anvendt Økologi	0	0	260	2	-
Københavns Universitet, Det Biovidenskabelige Fakultet	0	204	249	2	22
Producentforeningen Økologiske skolegårde	0	0	210	2	-
Landbrug & Fødevarer	300	550	174	2	-68
Foreningen for Biodynamisk Jordbrug	496	584	0	0	-100
4H	400	0	0	0	-
Agrologica	47	0	0	0	-
V. I alt	10.832	10.652	10.500	100	-1

Budget 2011 (senest indsendte budget) er fondens godkendte basisbudget for 2012

Note 1. I budget 2011 er der budgetteret med en overførelse på 726 tkr. fra 2010 til 2011. Den budgetterede overførelse fra 2011 til 2012 udgør 15 tkr. Ifølge fondens regnskab for 2010 er der imidlertid overført ialt 1.577 tkr. til 2011. Fonden har genbevilget 2010-tilskud for i alt 269 tkr. til færdiggørelse af projekterne i 2011. Alt i alt medfører dette, at der budgetteres med en overførsel af midler fra 2011 til 2012 på 597 tkr.

Note 2. Der budgetteres i 2012 med 10 mio. kr. svarende til beløbet i finanslovsforslaget for 2012 fra august 2011.

Note 3. Tilskuddet til fondsadministrationen ydes af Landbrug & Fødevarer.

Note 4. Der er afsat 50 kr. til effektvurderinger af støttede projekter.

Note 5. Der afsættes 10 tkr. til rejsegodtgørelse til bestyrelsesmedlemmer i forbindelse med bestyrelsesmøder.

Supplerende oplysninger - Basisbudget 2012

Beløb i 1.000 kr.	Regnskab 2010	Budget 2011 (senest indsendte)	Budget 2012	Specifikation af anvendt statsstøtteregele
Note				

VI. Aktiviteter fordelt på tilskudsmodtagere

Økologisk Landsforening i alt:	3.966	4.067	4.590	
Afsætningsfremme:				
1. Økologi til gravide og småbørnsfamilier	0	0	500	§ 2 stk.1,4b
2. Direkte salg af økologisk høj kvalitets kødprodukter	0	0	350	§ 2 stk.1,4b
3. Kampagne for økologisk oksekød	550	400	346	§5
4. Ny Nordisk Økologi	0	0	300	§5
5. Økologisk mel i børnehøjde	0	0	300	§ 2 stk.1,4b
- Kampagne for økologisk mel	0	350	0	
- Økologi og GMO	0	340	0	
- Digitale events for mere økologi til de yngre forbrugersegmenter	400	0	0	
- Gennembrug for lokale økologiske varer i detailhandelen	350	0	0	
Afsætningsfremme i alt	1.300	1.090	1.796	
Medfinansiering af initiativer under EU-programmer:				
6. Produktion af økologisk gødning og effektive sædskifter	0	500	500	
7. Bedre udnyttelse af ressourcerne i økologisk fjerkræproduktion	0	250	250	
8. Økologisk mælk uden foderindkøb	0	0	225	
9. Pleje af fugtige vedvarende græsarealer ved kombination af dyr og maskiner	249	205	210	
10. Energiforbrug og - optimering ved ladetørring af hø	0	0	150	
- Velfungerende afgræsning med økologiske malkegeder	119	170	0	
Medfinansiering af initiativer under EU-programmer i alt	368	1.125	1.335	
Forskning og forsøg:				
11. Produktive efterafgrøder til afgræsning og reduceret udvaskning af kalium	0	322	322	§11
12. Farefolds-koncept med energiafgrøder og rubuste sædskifter i økologisk svineproduktion	300	300	300	§11
13. Formidling og demonstration af økologisk forskning fra økologiske GUDP-projekter	0	0	287	§11
14. Klimavenligt fjerkræ - Livscyklusanalyse og optimering af klimavenlig økologisk fjerkræproduktion	0	150	150	§11
- Dyrkning af tørrede urter som specialfoder til økologiske husdyr	195	0	0	
Forskning og forsøg i alt	495	772	1.059	
Rådgivning:				
15. Klimahandlingsplaner på bedriftsniveau	398	500	400	§ 2 stk.1,4a
- Staldskoler som dynamisk model for obligatorisk sundhedsrådgivning	0	330	0	
- Kulstof-skolen: På vej mod klimaneutrale økologiske landbrug	652	0	0	
- Økologisk planteproduktion uden konventionel gødning	307	0	0	
- Økologi og rent vand	446	0	0	
Rådgivning i alt	1.803	830	400	
Uddannelse:				
- Uddannelse og formidling af økologisk overfor dagligvarehandlens ansatte samt relevante aktører	0	250	0	
Uddannelse i alt	0	250	0	

Supplerende oplysninger - Basisbudget 2012

Beløb i 1.000 kr.	Regnskab 2010	Budget 2011 (senest indsendte)	Budget 2012	Specifikation af anvendt statsstøtteregele
Note				
Videncentret for Landbrug i alt:	2.968	3.685	2.556	
Medfinansiering af initiativer under EU-programmer:				
16. Robuste racer i økologisk sohold	0	400	400	
17. Hamp: multifunktionel økologisk afgrøde - højeværdi i frø, stængel og blad	0	300	300	
18. Konsekvens for fosfor- og kaliumforsyning ved udfasning af konventionel husdyrgødning	0	203	300	
19. Forbedret proteinforsyning til kvæg via varmebehandling af egne proteinafgrøder	0	300	250	
20. Bedre udnyttelse af ressourcerne i økologisk fjerkræproduktion	0	200	200	
- Biogasgødning nøglen til udfasning af konventionel husdyrgødning	595	250	0	
- Dyrkningssikre bælgseedsafgrøder	160	250	0	
- Økologiske majs- og hampeprotein som højeværdiprotein til fjerkræ og svin	334	210	0	
- Bæredygtig vinterdækning af økologiske gulerødder	288	0	0	
- Energiproduktion som løftestang for mere økologisk jordbrug	287	0	0	
Medfinansiering af initiativer under EU-programmer i alt	1.664	2.113	1.450	
Forskning og forsøg:				
21. Økologisk protein til danske husdyr (ØkoProtein)	0	0	356	§11
22. Professionel forædling til økologi: Barrierer og markedsudvikling	0	0	300	§ 2 stk.1,4b
23. Naturpleje som professionel driftsgren	0	170	250	§11
- Økologiske markforsøg	554	452	0	
- Forretningsbaseret økologisk forædlings- og selektionsprogram	0	200	0	
- Sundere produktion og velfærd i den økologiske slagtekyllingeproduktion	0	150	0	
- Synliggørelse af økologisk jordbrugs bæredygtighed	0	100	0	
- Urter til kalve på græs	150	0	0	
Forskning og forsøg i alt	704	1.072	906	
Rådgivning:				
- Økologi-Kongres 2011: Udvikling og vækst i økologisk fødevareproduktion	0	300	0	
- Forberedelse af Økologikongres 2011	304	0	0	
- Ingen GMO i fremtidens økologiske landbrug	152	0	0	
- Rodukrudt - maksimal effekt med minimal udvaskning	89	0	0	
- Økologisk rugægsproduktion	55	0	0	
Rådgivning i alt	600	300	0	
Uddannelse:				
24. Internationalt efteruddannelsesprogram for erfarne økologiske konsulenter	0	200	200	DMG
Uddannelse i alt	0	200	200	

Beløb i 1.000 kr.	Regnskab 2010	Budget 2011 (senest indsendte)	Budget 2012	Specifikation af anvendt statsstøtteregele
Note				

Aarhus Universitet,

Det Jordbrugsvidenskabelige Fakultet i alt:

2.163   864   1.147

Forskning og forsøg :

25. Økologiske protein afgrøder - Nyt koncept for forbedret sundhed hos økologiske fravænningsgrise	0	0	509	§11
26. Resistens mod gulrust i hvede og triticale	0	250	300	§11
27. Høj kvalitets økologisk lammekød: Optimal slutfodring og slagtealder af grimmer- og vædderlam	0	194	198	§11
28. Færre døde høns	0	0	140	§11
- Klimaneutralt og lokalt produceret økologisk måltid	0	250	0	
- Solbær og ribs målrettet til økologisk produktion	163	170	0	
- Urter i græsmarken - andel, kvalitet og styring	490	0	0	
- Robotteknik anvendt til Individuel plantepleje	220	0	0	
- Afprøvning af forskellige strategier til bekæmpelse af tidsler	85	0	0	
- Supplerende afprøvning af forskellige strategier til bekæmpelse af tidsler	71	0	0	

Forskning og forsøg i alt   1.029   864   1.147

Dyrevelfærd:

- Økologisk svineproduktion uden kastration	971	0	0	
- Levende råd giver levende kalve	163	0	0	

Dyrevelfærd i alt   1.134   0   0

Landboforeningen Gefion/Økologisk

Rådgivning i alt:

458   698   629

Rådgivning:

29. Klimahandlingsplaner på bedriftsniveau	312	469	400	§ 2 stk.1,4a
--	-----	-----	-----	--------------

Rådgivning i alt   312   469   400

Forskning og forsøg:

30. Strategisk vanding mod æbleskurv	0	229	229	§11
- Bedre bestøvning af økologiske solbær	146	0	0	

Forskning og forsøg i alt   146   229   229

Jysk Landbrugsrådgivning i alt:

0   0   385

Forskning og forsøg:

31. Alternative afgræsningsafgrøder tæt på stalddøren	0	0	385	§11
---	---	---	-----	-----

Forskning og forsøg i alt   0   0   385

Branchesubudvalget for Frugt og Grønt i alt:

0   0   300

Forskning og forsøg:

32. Optimering af dyrkningssikkerhed i økologisk kernefrugt	0	0	300	§11
---	---	---	-----	-----

Forskning og forsøg i alt   0   0   300

Beløb i 1.000 kr.	Regnskab 2010	Budget 2011 (senest indsendte)	Budget 2012	Specifikation af anvendt statsstøtteregele
Note				

Støtteforeningen for Institut for Anvendt Økologi i alt:

	0	0	260	
Forskning og forsøg:				
33. Økologisk fuldkorn	0	0	260	§11
Forskning og forsøg i alt	0	0	260	

KU, Det Biovidenskabelige Fakultet i alt:

	0	204	249	
Forskning og forsøg:				
34. Biologisk og mekanisk bekæmpelse af frostmåler og viklere i solbær og ribs	0	204	249	§11
Forskning og forsøg i alt	0	204	249	

Producentforeningen Økologiske skolegårde i alt:

	0	0	210	
Uddannelse:				
35. Økologisk landbrug og natur - oplysning til "2020 Forbrugeren"	0	0	210	ej statsstøtte
Uddannelse i alt	0	0	210	

Landbrug & Fødevarer i alt:

	300	550	174	
Afsætning:				
36. All about Organics - Facts and Values	0	0	174	§ 2 stk.1,4b
- Fokus Økologi	300	550	0	
Afsætning i alt	300	550	174	

Foreningen for Biodynamisk Jordbrug i alt:

	496	584	0	
Dyrevelfærd:				
- Bedre velfærd i malkebesætninger med horn	0	584	0	
Dyrevelfærd i alt	0	584	0	
Uddannelse:				
- Flere og dygtigere biodynamikere gennem uddannelsesaktiviteter	496	0	0	
Uddannelse i alt	496	0	0	

4H i alt:

	400	0	0	
Uddannelse:				
- Økolo hvad er det?	400	0	0	
Uddannelse i alt	400	0	0	

Agrologica i alt:

	47	0	0	
Forskning og forsøg:				
- Stinkbrandrestistens i gamle hvedsorter	47	0	0	
Forskning og forsøg i alt	47	0	0	

Noter til supplerende oplysninger – basisbudgettet 2012

Note 1. Økologi til gravide og småbørnsfamilier

Tilskudsmodtager: Videncentret for Landbrug

Hovedformål: Afsætningsfremme

Projektets formål og indhold: Januar 2012 - december 2012

Formålet med projektet er at øge afsætningen af økologiske fødevarer ved at oplyse og motivere forbrugere om økologi, specielt i forbindelse med familieførøgelser, hvor undersøgelser viser, at forbrugere har en særlig interesse for økologi og økologiske fødevarer.

Projektets hovedaktivitet er produktion af letforståeligt og brugernært indhold og formidling gennem forskellige digitale platforme, bl.a. økobarn.dk, facebook, og andre digitale platforme med stor appel overfor småbørnsfamilier, som f.eks. mama.dk og evt. andre webparterne, der er interesseret i at videreformidle fakta på historier om småbørn og økologi.

Der vil ske en opdatering af eksisterende vidensdatabase på www.okobarn.dk Den populære lille bog "Krudtuglens første mad" opdateres og digitaliseres, så den kan lægges på hjemmesider til fri download. Bogen er på 32 sider og den udkom oprindeligt i 2008. Den findes pt. kun i en trykt – og meget efterspurgt udgave, som indtil nu er uddelt i 60.000 eksemplarer. Fremover udkommer bogen kun digitalt.

Ud fra forbrugerundersøgelser om informationsbehov hos målgruppen produceres en serie af tekster med direkte appel til læseren om fordele ved økologi, dilemmaer ved at foretrække økologi til sine børn og tilgrænsende emner. Genren er "news, you can use", hvor økologi bliver attraktivt og håndterbart for målgruppen. Teksterne har både et humoristisk og et praktisk tilsnit og indeholder altid 2-3 praktiske råd, der er lige til at tage med ind i hverdagen. Til en række af emnerne produceres opskrifter på f.eks. grød og vælling eller forslag til babyaktiviteter. Al erfaring viser, at medtagelse af opskrifter øger læsning af relaterede artikler og informationer. Formidlingen sker via dels nyhedsbreve og dels via de udvalgte platforme, bl.a. økobarn.dk og samarbejdspartneres som mama.dk. Indholdet fra nyhedsbrevene og ambassadørkorps skal markedsføres gennem pressearbejde, som artikler, populære "fakta-bokse" etc. for at sikre maksimal spredning af information.

Note 2. Direkte salg af økologisk højkvalitets kødprodukter

Tilskudsmodtager: Videncentret for Landbrug

Hovedformål: Afsætningsfremme

Projektets formål og indhold: Januar 2012 - december 2012

Formålet med projektet er at fremme den direkte afsætning af økologiske højkvalitets kødprodukter fra mindre kødproducenter. Gennem erfaringsudvekslinger og kompetenceudvikling i lokale netværksgrupper bliver det afdækket, hvilke behov nuværende og potentielle aktører indenfor direkte salg af økologiske højkvalitets kødprodukter har for opskrifts- og informationspjece, 'afsætnings-værktøjer', procesbeskrivelser for opdrætsforhold, slagtnings- og modningsteknikker. Selve etableringen og gennemførelsen af netværksaktiviteterne finansieres gennem et selvstændigt projekt under Netværksordningen. Næværende projekt skal understøtte og udvikle ovenstående således, at erfaringerne bliver dokumenteret og kan mangfoldiggøres til gavn for både nuværende og fremtidige aktører.

Note 3. Kampagne for økologisk oksekød

Tilskudsmodtager: Økologisk Landsforening

Hovedformål: Afsætningsfremme

Projektets formål og indhold: Januar 2012 - december 2012

Formålet med projektet er at øge afsætningen af økologisk oksekød i Danmark. Kampagnen skal afvikles i september - november 2012, hvor der traditionelt slagtes flere køer i forbindelse med, at malkebesætningerne sættes på stald efter en sommer på græs. Dermed bliver udbuddet af råvarer ekstra stort – og der er behov for at styrke og udvikle

Noter til supplerende oplysninger – basisbudgettet 2012

afsætningsmulighederne. Kampagnens afvikling i efteråret, hvor der er et øget råvareudbud kombineret med det faktum, at forbrugerne og især travle børnefamilier i stigende grad ønsker inspiration til ernæringsrigtige måltidsløsninger, er et perfekt match. Hertil kommer, at denne forbrugergruppe er karakteriseret ved at efterspørge viden og information om dyrevelfærd og kvalitet. Disse parametre oplever denne forbrugergruppe som merværdi i et produkt. Dermed understøtter en kampagne for økologisk oksekød et behov hos såvel producenter som forbrugerne. Kampagnen skal styrke afsætningsmulighederne skal gennem:

- Indsalg til detailkæderne for derved at motivere kæderne til synlighed om økologisk oksekød
- At synliggøre økologisk oksekød i salgsaviser gennem temaer om kødet.
- At skabe øget synlighed ved hjælp af skiltemateriale, event o.l. i dagligvarehandlens butikker.
- At give inspiration via opskrifts- og informationshæfte, som også vil kunne læses på internettet
- Annoncer og information i trykte medier

Note 4. Ny Nordisk Økologi

Tilskudsmodtager: Videncentret for Landbrug

Hovedformål: Afsætningsfremme

Projektets formål og indhold: Januar 2012 - december 2012

Formålet med projektet er at øge afsætningen af økologiske fødevarer via forbrugerinformation og afsætningsaktiviteter for nye økologiske produkter inspireret af det Nye Nordiske Køkken.

Projektet indledes med en researchfase med identificering og afdækning af økologiske fødevarerproducenter og avlere, der i dag har produkter, der matcher det Nye Nordiske Køkken, og som i fællesskab vil kunne fremme afsætning af disse varer. Dernæst etableres og opbygges et markedsføringskoncept for Ny Nordisk Økologi som kan anvendes i detailhandelen. Indsalg af kampagnen i detailhandelen med præsentation af indsalgsmateriale (skilte, foldere, demoer m.m.) samt plan for gennemførelse af kampagnen i butikkerne. Der skal produceres markedsføringsmaterialer (opskrifter, skilte, folder, demoer m.m.) og efterfølgende gennemførelse af Ny Nordisk Økologi i detailkæderne. Dertil gennemføres indsats til udvalgte medier (dagblade, fagblade, fødevarer magasiner m.m.). Herudover gennemføres en pressetur for fødevarerpublicister. Sideløbende gennemføres en forbrugerorienteret indsats, hvor Ny Nordisk Økologi præsenteres på udvalgte forbrugermesser.

Note 5. Økologisk mel i børnehøjde

Tilskudsmodtager: Videncentret for Landbrug

Hovedformål: Afsætningsfremme

Projektets formål og indhold: Januar 2012 - december 2012

Formålet med projektet er at øge salget af økologisk mel i Danmark - primært til børnefamilier. Dette opnås ved formidling af:

- faktuel information om den økologiske produktionsmetode, forarbejdningsmetoder og forskellige meltyper. Informationen skal forankre en stærk kobling hos målgruppen mellem økologisk mel, god råvarekvalitet og rene, sunde fødevarer.
- gode opskrifter på børnenes favoritter og nyttige bagetips, der skal inspirere og motivere såvel børn som forældre til at bage med økologisk mel.

Den faktuelle information, opskrifter og bagetips formidles gennem et kombineret informations- og bagehæfte og et kampagnesite målrettet børnefamilier. Målet er at distribuere hæftet gennem dagligvarehandlens butikker og ved De Økologiske Høstmarkeder. Projektet vil også indeholde et indsalgsmodul, hvor målet er at få dagligvarekæderne til at lave bagetemaer i salgsaviser, således at kampagnematerialet og det økologiske mel synliggøres yderligere for målgruppen. Derudover vil projektet indeholde en PR indsats med henblik på at synliggøre kampagnens budskaber i dagspressen og andre medier, der er relevante for målgruppen.

Noter til supplerende oplysninger – basisbudgettet 2012

Note 6. Produktion af økologisk gødning og effektive sædskifter

Tilskudsmodtager: Økologisk Landsforening

Hovedformål: Medfinansiering af initiativer under EU-programmer / RFO 1698/2005 Om støtte til udvikling af landdistrikterne fra Den Europæiske landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikter/Det danske landdistriktsprogram/Erhvervsudviklingsordningen

Projektets formål og indhold: Januar 2011 - december 2012

Formålet med projektet er at fortsætte udviklingen af det økologiske jordbrug mod uafhængighed af import af husdyrgødning fra det konventionelle landbrug. Med henblik herpå gennemføres en række aktiviteter:

- Afprøvning af nye metoder til produktion og konservering af økologisk grøngødning hos økologiske landmænd.
- Monitering og demonstration af marker hos økologiske landmænd, som driver dem uden konventionel gødning.
- Demonstration af et kvælstofeffektivt grønsagssædskifte
- Implementering af sædskiftemodel til rådgivningen

Note 7. Bedre udnyttelse af ressourcerne i økologisk fjerkræproduktion

Tilskudsmodtager: Økologisk Landsforening

Hovedformål: Medfinansiering af initiativer under EU-programmer/ RFO 1698/2005 Om støtte til udvikling af landdistrikterne fra Den Europæiske landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikter/Det danske landdistriktsprogram/Erhvervsudviklingsordningen

Projektets formål og indhold: Januar 2011 - december 2012

Formålet med projektet er at undersøge og vise hvordan ressourcerne på økologiske gårde med æg eller kyllingeproduktion udnyttes bedre og at skabe ressource-flow. Herunder også at forbedre indeklima og udeforhold for økologiske fjerkræ og styrke dyrevelfærd. Derudover er det projektets mål at vise, hvordan miljøet skånes for unødvendig tab af kvælstof og fosfor i grundvand og natur samt at øge biodiversiteten i hønsegårde.

Den multifunktionelle hønsegård: Der udvikles et forslag til at optimere hønsegårdens funktioner på baggrund af videnindsamling og observation af høns i hønsegården. Resultatet er et byggeblad og et katalog over designforslag, der styrker de flersidige funktioner af hønsegården. Vidensindsamlingen sker både gennem indsamling af viden fra litteratur, rådgivere og forskere, samt ved at der holdes workshops med deltagelse af ægproducenter. Der etableres en pilot-hønsegård, som bygger på de udviklede principper og metoder. Derudover laves afsluttende en undersøgelse af hønseenes brug af den nye type multifunktionelle hønsegård, der holdes 3-4 temadage med åbne hønsegårde med efterfølgende plenum og diskussion, hvor effekten og funktionerne af den nye type hønsegård evalueres.

Hønsegødning mobiliseres som ressource: Der udvikles og beskrives helhedsmodeller for bedre udnyttelse af næringsstoffer i gødning fra fjerkræet. Modellerne tager hele kæden fra staldindretning, regelmæssig udmugning, opbevaringsformer, og præcis og jævn udbringning i marken. For fire ejendomme foretages en massebalanceberegning af input og output for hønsestaldene via E-kontrol. Måling og beregning af N-fordampning foretages i staldene. Der udarbejdes forslag til hvordan opsamling af gødning fra de første 10 meter udenfor staldenes udgangshuller, kan etableres, herunder valg af materialer, prisoverslag og pasningsbehov.

Note 8. Økologisk mælk uden foderindkøb

Tilskudsmodtager: Økologisk Landsforening

Hovedformål: Medfinansiering af initiativer under EU-programmer / RFO 1698/2005 Om støtte til udvikling af landdistrikterne fra Den Europæiske landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikter/Det danske landdistriktsprogram/Erhvervsudviklingsordningen

Projektets formål og indhold: Januar 2012 - december 2013

Formålet er at demonstrere de praktiske og produktionsmæssige aspekter ved at anvende 100 % lokalt avlet foder til malkekøer. Projektet skal gøre den enkelte kvægbruger i stand til aktivt at bruge den viden, som findes fra tidligere

Noter til supplerende oplysninger – basisbudgettet 2012

projekter og som udvikles i det samtidige GUDP-projekt "Dansk økologisk protein til økologiske husdyr". Dermed sikres det, at resultaterne bliver implementeret i praksis med det samme. Der laves en beskrivelse af fire strategier til selvforsyning ved dyrkning af bælgssæd. I beskrivelserne indgår valg af bælgssædsafgrøde afhængig af jordtype og mælkeydelse, arealkrav og eventuelle krav til forarbejdning af afgrøde. Derudover gennemføres en demonstration på to bedrifter, som omfatter de praktiske aspekter ved 100 % lokalt avlet foder. Erfaringerne formidles via to markvandring og to staldvandring på hver bedrift. Der udarbejdes desuden en række artikler med beskrivelse af demonstrationen, herunder udbytter, effekt på mælkeydelsen og økonomi.

Note 9. Pleje af fugtige vedvarende græsarealer ved kombination af dyr og maskiner

Tilskudsmodtager: Økologisk Landsforening

Hovedformål: Medfinansiering af initiativer under EU-programmer/ RFO 1698/2005 Om støtte til udvikling af landdistrikterne fra Den Europæiske landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikter/Det danske landdistriktsprogram/Erhvervsudviklingsordningen

Projektets formål og indhold: Januar 2010 - december 2012

Projektets formål er at standse udbredelsen af invasive arter som lysesiv og mosebunke på lavbundslande, samt genskabe landskabsbilleder med græssende malkeracekvæg på artsrige enge.

I projektet afprøves forskellige plejestrategier som kombinerer afgræsning og maskinel afhugning på fugtige engarealer, der invaderes af lysesiv og mosebunke. Der anvendes en brakpudser eller en anden let maskine. Udbredelsen af lysesiv, mosebunke og andre græsser og urter monitoreres. Kreaturerne tilvækst per hektar måles og bruges til at beregne græsproduktionen ved de forskellige behandlinger. Ved en demonstrationsdag vurderes forskellige maskiners egnethed til afhugning af plantemateriale på fugtige arealer.

Note 10. Energiforbrug og -optimering ved ladetørring af hø

Tilskudsmodtager: Økologisk Landsforening

Hovedformål: Medfinansiering af initiativer under EU-programmer / RFO 1698/2005 Om støtte til udvikling af landdistrikterne fra Den Europæiske landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikter/Det danske landdistriktsprogram/Erhvervsudviklingsordningen

Projektets formål og indhold: Januar 2012 - december 2012

Formålet med projektet er at sikre, at øget brug af ladetørret hø uanset forbedring af andre kvalitetsparametre ikke medfører et stigende energiforbrug i foderproduktionen. Det er målsætningen at reducere energiforbruget i forhold til den teknologi der bruges i dag og på sigt opnå CO₂-neutrale høtørringsanlæg. Med henblik herpå gennemføres følgende:

- Energiforbruget og variationen ved forskellige arbejds gange og med forskellige maskiner i forbindelse med høst og konservering af grovfoder undersøges. Det er målet at der skal udarbejdes et katalog, både på papir og på internettet, der giver et overblik over hvor stort energiforbrug og CO₂-udledning der er i forbindelse med de forskellige processer og arbejds gange og hvor stor variationen kan være med forskelligt materiel og brug. Kataloget over energiforbrug ved høst af grovfoder skal kunne bruges af alle der arbejder med landbrug.
- Der laves en sammenligning af energiforbruget ved de to forskellige konserveringsmetoder hhv. at bjærge græs til hø og bjærge græs til ensilage. Det giver mulighed for at man fra samme mark kan bjærge halvdelen som ensilage og den anden halvdel som hø. Energiforbruget registreres fra skårlægning til foderet ligger i krybben, på denne måde er det muligt at finde et eksakt tal for energiforbrug pr. opfodret foderenhed hø henholdsvis ensilage. Resultatet bruges i kataloget over energiforbrug.
- To landmænd med plantørringsanlæg og to landmænd med rundballeanlæg registrerer udbytte og energiforbrug i hele høsten 2012. Der laves beregninger for energiforbrug pr foderenhed og systemernes energiforbrug sammenlignes.

Noter til supplerende oplysninger – basisbudgettet 2012

- Energiforbruget ved ladetørring af høg på de forskellige processer kortlægges. Alternative metoder og optimeringer af processer afsøges og potentialet for energibesparelser beregnes. Der udarbejdes forslag til bedre hard- og software til optimering og styring af høets tørringsproces.
- Via litteraturstudier og interviews laves en liste over plantearter, der er relevante som høg til kvægfoder, med point/rangering og kommentarer, i forhold til tørringsproces på marken og i laden. Desuden skal der laves en dyrkningsvejledning for høfremstilling i plantørringsanlæg og i rundballeanlæg.

Note 11. Produktive efterafgrøder til afgræsning og reduceret udvaskning af kalium

Tilskudsmodtager: Økologisk Landsforening

Hovedformål: Forskning og forsøg

Projektets formål og indhold: Januar 2011 - december 2012

Projektets formål er at udvikle og afprøve et alternativt koncept for at bruge efterafgrøder, der er mere produktive end de afgrøder, der anvendes i praksis i dag. Herudover søger projektet at afdække potentialet for at begrænse udvaskning af kalium med efterafgrøder samt demonstrere samarbejde mellem husdyrbrugere og planteavlere om udnyttelse af produktive efterafgrøder.

I projektet afprøves nye arter og blandinger af efterafgrøder hos to landmænd. Bag afprøvningen er der udviklet et koncept for at få et højere foderudbytte og kaliumoptagelse via efterafgrøder, og en samarbejdsmodel for en mere effektiv udnyttelse af efterafgrøder til foder.

Note 12. Farefoldskoncept med energiafgrøder og robuste sædskifter i økologisk svineproduktion

Tilskudsmodtager: Økologisk Landsforening

Hovedformål: Forskning og forsøg

Projektets formål og indhold: Januar 2009 - december 2012

Formålet med projektet er at udvikle et farefoldskoncept for økologisk sohold med forbedret næringstofudnyttelse, højere dyrevelfærd og et bedre arbejdsmiljø for landmanden.

Projektet består af 3 delprojekter:

- Screening af bioenergiafgrøder for egnethed som foldplanter. Der sker en identifikation af de mest lovende arter og sorter af energiafgrøder, som med fordel kan anvendes i farefolde og modstå den fysiske belastning fra dyrene.
- Udvikling af samlet foldkoncept med forbedrede adgangsforhold og bioenergiafgrøde. Der udvikles og afprøves folddesign med køreveje og energiafgrøde til beskyttelse af grundvandet på to testarealer.
- Forbedret næringsstofudnyttelse i sædskiftet. Der gennemføres demonstration af et svinesædskifte med forbedret næringsstofudnyttelse og højere udbytter ved brug af kvælstofkrævende afgrøder og efterafgrøder efter marken, hvor grisene afgræsser

Note 13. Formidling og demonstration af økologisk forskning fra økologiske GUDP-projekter

Tilskudsmodtager: Økologisk Landsforening

Hovedformål: Forskning og forsøg

Projektets formål og indhold: Januar 2011 - december 2013

Økologisk Landsforening deltager i projektgruppe/styregruppe for fem GUDP-projekter i perioden 2011-13. I de konkrete projekter har Økologisk Landsforening ansvar for følgende opgaver i de 5 projekter:

1. Rødder og kompost – økologisk dyrkning med begrænset næringsstoffilgængelighed – RoCo: Ansvarlig for at definere spørgsmål til fokusgruppe undersøgelse og udnytte resultaterne i regeludvikling inden for økologisk jordbrug.
2. Højere produktivitet i dansk økologisk planteproduktion – HighCrop: Ansvarlig for at tilrettelægge og gennemføre Supply chain workshops med projektdeltagere og interessenter i tre workshops: 1) Bioenergi, biogas og

Noter til supplerende oplysninger – basisbudgettet 2012

grøngødningskæder, 2) foderproduktion og foder kvalitetskæder, 3) fødevareproduktion og fødevarekvalitetskæder. Workshops søger at inddrage alle aktører før, i og efter kæden og formidle projektets resultater til udnyttelse i kæden. Både danske og udenlandske eksperter inviteres og resultaterne formidles på web og i faglige artikler.

3. Multikriteriel vurdering og kommunikation af effekterne af økologiske fødevarer systemer (MULTI-TRUST): Økologisk Landsforening skal levere inputs til projektets arbejdsplan 4. I arbejdsplanen er det opgaven at udvikle, afprøve og kalibrere det værktøj til multikriteriel beskrivelse og vurdering af økologien, der skal udvikles i projektet. Økologisk Landsforening deltager i tre forskellige funktioner i den proces. Først skal modellen udvikles og afprøves med udgangspunkt i det teoretiske fundament, der er opbygget i de foranstående arbejdsplaner. Dernæst skal metoden præsenteres og evalueres sammen med myndigheder og det politiske lag, idet der i arbejdet med modellen også indgår en diskussion af værktøjets værdi som model for beregning af tilskud og kompensation til understøttelse af "top-up" på økologi, mht. dyrevelfærd, klima, natur osv. Endelig skal Økologisk Landsforening medvirke til at gennemføre en forbrugerundersøgelse, der skal sikre, at de parametre, der er anvendt, kan anerkendes som værdifulde af forbrugeren.
4. Økosystem Funktioner og Services af Biodiversitet i Græsmarker (EcoServe): Ansvarlig for demonstration af flerartsblandinger i græsmarken herunder udarbejdelse af produktionsdata til systemanalyse for det videre forskningsarbejde i projektet. Endvidere skal foreningen organisere og gennemføre markvandring og bedriftsbesøg hos 3 værter i projektperioden.
5. Teknik til afgræsning: Ansvarlig for arbejdsplan 1 og 2. I arbejdsplan 1 optimeres og demonstreres robust ko-trafik på 2-3 kvægbrug. Der er fokus på at bruge de nyeste hjælpemidler til at regulere ko-trafik til og fra marken/malkestald og –robot, så stress blandt køerne undgås, og driftslederen får et godt overblik over køernes gang, huld m.v. Sigtet er at gøre det nemmere at bruge afgræsning i store malkekvægsbesætninger. I arbejdsplan 2 samles viden om materialer og udstyr til drivveje til køer. Der skal demonstreres hvordan nye materialer, led med automatisk lukning og åbning mv. kan udnyttes til en effektiv udnyttelse af drivveje og afgræsning hos 2-4 kvægbrug, der deltager i demonstrationen.

Note 14. Klimavenligt fjerkræ - livscyklusanalyse og optimering af klimavenlig økologisk fjerkræproduktion

Tilskudsmodtager: Økologisk Landsforening

Hovedformål: Forskning og forsøg

Projektets formål og indhold: Januar 2011 - december 2012

Projektets formål er at udvikle og implementere en livscyklusanalyse til økologisk konsumægsproduktion, med henblik på at beregne emission af drivhusgasser, samt at implementere og analysere klimavenlige teknikker i økologisk produktion af konsumæg.

Konkret vil tiltag indenfor: ventilation, opvarmning, foder, foderudnyttelse og gødningsudnyttelse blive undersøgt. I projektet beregnes udslippet af drivhusgasser (kuldioxid, metan og lattergas) fra hele produktionskæden af kyllingekød og økologiske æg. Beregninger vil ske på baggrund af: eksisterende værktøjer til livscyklusvurdering, data og viden fra femtypiske økologiske konsumægstalde, viden om logistik, forarbejdning, produkter og markedskrav til produkter. Endvidere vil basisundersøgelserne danne grundlag for en dybdegående undersøgelse af nye, innovative teknikker til reduktion af drivhusgasser i fjerkræproduktionen.

Note 15. Klimahandlingsplaner på bedriftsniveau

Tilskudsmodtager: Økologisk Landsforening

Hovedformål: Rådgivning

Projektets formål og indhold: Januar 2010 - december 2012

Projektets formål er at sikre det økologiske landbrug en førerposition indenfor klimaområdet uden at gå på kompromis med miljø- og dyrevelfærdsspekter.

Noter til supplerende oplysninger – basisbudgettet 2012

Med henblik herpå udvikles et rådgivningskoncept for klimahandlingsplaner på bedriftsniveau, som understøtter og opmuntrer landmænd til at vælge strategier, der mindsker emission af drivhusgasser fra mark og stald, reducerer energiforbruget samt øger kulstoflagringen i jorden. Projektet er praksisnært og vil foregå i tæt dialog med landmænd. Seneste forskning vil blive inddraget og tilpasset praksis. Der vil blive anvendt benchmarkingsværktøj og direkte målinger på ejendommene.

Note 16. Robuste racer i økologisk sohold

Tilskudsmodtager: Videncentret for Landbrug

Hovedformål: Medfinansiering af initiativer under EU-programmer / RFO 1698/2005 Om støtte til udvikling af landdistrikterne fra Den Europæiske landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikter/Det danske landdistriktsprogram/Erhvervsudviklingsordningen

Projektets formål og indhold: Januar 2011 - december 2012

Formålet er at screene potentialet i udenlandske racer, samt efterfølgende at gennemføre en demonstration af disse under danske forhold, med henblik på forbedret dyrevelfærd via reduceret pattegrisedødelighed i økologisk sohold.

Der indsamles viden om produktionsresultater i økologisk svineproduktion i udlandet baseret på lokale racer. Derefter vil der ske en demonstration af udenlandske avlsdyr under danske forhold. Demonstrationen skal afdække mulighederne for at rekruttere dyr, der er mere velegnede til udendørs økologisk drift end dyr rekrutteret fra det alm. konventionelle danske avlssystem.

Note 17. Hamp: Multifunktionel økologisk afgrøde – højeværdi i frø, stængel og blad

Tilskudsmodtager: Videncentret for Landbrug

Hovedformål: Medfinansiering af initiativer under EU-programmer / RFO 1698/2005 Om støtte til udvikling af landdistrikterne fra Den Europæiske landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikter/Det danske landdistriktsprogram/Erhvervsudviklingsordningen

Projektets formål og indhold: Januar 2011 - december 2013

Anvendelse af hele hampeplanten optimeres, hvorved dyrkningen af en nyere økologisk afgrøde udbredes.

Hampeplanten indeholder både højeværdiprotein og -olie foruden fibre og mange anvendelsesmuligheder. Det vil blive demonstreret, hvordan dyrkningsmetoder kombineret med sorter giver den fulde udnyttelse af hampens potentiale.

Tidligere har det primære fokus været fibre, mens mulighederne i frøene ikke har været udnyttet. For at få en fornuftig økonomi i hampeproduktion er det vigtigt at udnytte alle dele af planten.

Projektet består af følgende arbejdsopgaver:

- Dyrkningsmæssige forhold (2011 - 2012): Denne aktivitet startede i 2011 med anlæggelse af demonstrationsparceller til forskellige høstteknikker samt parceller med udenlandske sorter med både frø og fiberpotentiale. Der vil i 2012 ske en screening af dyrkningsmæssige tiltag og sorter, der muliggør høst af både frø og fibre, en undersøgelse af mulighederne for tekniske løsninger til høst af både fibre og frø. Herunder undersøges mulighederne for direkte høst af lave sorter med mejetærsker og anvendelse af ribbebord. Demonstration af høstteknikker til både fiber og frø.
- Protein og olie fra frøene (afsluttes i 2011): Hampeolie har en meget høj værdi til human ernæring og dermed vil det være et potentielt nyt dansk produceret økologisk produkt af høj værdi. Hampekage har en høj værdi både til fjerkræ og svin på grund af indholdet af de essentielle svovlholdige aminosyrer.
- Hampehalm og skærver (2011 – 2012): Hampehalm og skærver har flere potentielle anvendelsesmuligheder for økologer. Hampeskærver kan være et alternativ til strøelse hos husdyr, og det er ekstra aktuelt ved udfasning af konventionel halm. Hampehalm kunne samtidig være et alternativ til vinterdække af frilandsgrøntsager. I 2012 vil der være følgende aktiviteter i denne del af projektet: Undersøgelse af mulighederne for mekaniske forarbejdningsprocesser, der øger hampehalmens sugeevne og derved øger anvendelsesmulighederne. De økonomiske perspektiver i anvendelse af de mekaniske muligheder undersøges og beskrives. Det undersøges, om hampeskærver er et egnet vækstmedie, og der laves en beregning af de økonomiske konsekvenser ved at lade

Noter til supplerende oplysninger – basisbudgettet 2012

hampeskærver erstatte spagnum. Anvendeligheden af hampehalm som et alternativ til vinterdækning af frilandsgrønsager i stedet for konventionel halm undersøges.

- Hampefibre (afsluttes i 2011): Økologiske hampefibre har potentialet til at blive en ny salgsvare til bæredygtigt byggeri samt til industrielle råvarer. Desuden har hampefibre vist sig at have anvendelsesmuligheder til bl.a. isolering og byggematerialer.
- Hamp som energiafgrøde (afsluttes i 2011): Udnyttelsen af hele hampeplantens potentiale som økologisk energiafgrøde afklares i denne del. Dyrkningsforsøg med hamp på Flakkebjerg forsøgsstation har vist udbytter på op til 14 tons tørstof pr. ha. Det er dermed en potentielt stor energimængde, der kan frigøres ved forbrænding eller ved fermentering i et biogasanlæg.

Note 18. Konsekvens for fosfor- og kaliumforsyning ved udfasning af konventionel husdyrgødning

Tilskudsmodtager: Videncentret for Landbrug

Hovedformål: Medfinansiering af initiativer under EU-programmer / RFO 1698/2005 Om støtte til udvikling af landdistrikterne fra Den Europæiske landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikter/Det danske landdistriktsprogram/Erhvervsudviklingsordningen

Projektets formål og indhold: Januar 2011 - december 2012

I Projektet demonstrerer to strategier, som får betydning i fremtiden. Det er henholdsvis import af fosfor og kalium, samt hvad kan der gøres for at undgå tab fra sædskiftet / ejendommen. For at demonstrere dette gennemføres følgende aktiviteter:

- Hvad er værdien af recirkulering af næringsstoffer fra forbrugerne og kan det anvendes i økologisk jordbrug.
- Demonstrationen af balancen for fosfor og kalium i/på forskellige sædskifter, lokaliteter, gødningsstrategier og jordtyper.
- Der udarbejdes en oversigt over mulige alternative næringsstofkilder med angivelse af, hvor godt de kan imødekomme behovene og næringsstoffernes tilgængelighed på kort og langt sigt.
- Der anlægges to demonstrationer, der skal belyse forskellige efterafgrøders evne til at optage og binde kalium, som nemt udvaskes.
- Der iværksættes afklaring af nye teknologiers godkendelse til økologisk jordbrug.

Note 19. Forbedret proteinforsyning på økologiske kvægbrug via varmebehandling af egne proteinafgrøder

Tilskudsmodtager: Videncentret for Landbrug

Hovedformål: Medfinansiering af initiativer under EU-programmer / RFO 1698/2005 Om støtte til udvikling af landdistrikterne fra Den Europæiske landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikter/Det danske landdistriktsprogram/Erhvervsudviklingsordningen

Projektets formål og indhold: Januar 2011 - december 2012

Formålet med projektet er at udfase brugen af dyrt indkøbt proteinfoder og øge selvforsyningsgraden af proteinfoder til økologisk kvægbrug. Varmebehandling kan øge afgrødernes proteinværdi og dermed kan man anvende en højere andel af hjemmeproduceret protein. I projektet testes og demonstreres et "on-farm" anlæg til varmebehandling af lokalt producerede proteinafgrøder på økologiske kvægbrug.

Projektet gennemføres i samarbejde med 2-3 økologiske kvægbrug, som dyrker relevante afgrøder. "On farm" anlægget testes på proteinafgrøder som hestebønner, lupiner eller sojabønner og endelig på korn. Testen sker ved at analysere afgrøderne for proteinets nedbrydningsgrad og dermed dets proteinværdi. Derudover er formålet at optimere procesbetingelserne (fugt, tid og varme) under danske forhold og på danske afgrøder. Endelig foretages der økonomiske beregninger, som belyser værdien af "on-farm" varmebehandling i bedriftsmæssig perspektiv, samt mere overordnet beregninger af værdien i et klimamæssigt perspektiv.

Noter til supplerende oplysninger – basisbudgettet 2012

Note 20. Bedre udnyttelse af ressourcerne i økologisk fjerkræproduktion

Tilskudsmodtager: Videncentret for Landbrug

Hovedformål: Medfinansiering af initiativer under EU-programmer / RFO 1698/2005 Om støtte til udvikling af land-distrikterne fra Den Europæiske landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikter/Det danske landdistriktsprogram/Erhvervs-udviklingsordningen

Projektets formål og indhold: Januar 2011 - december 2012

Formålet er at finde en praktisabel og økonomisk interessant måde at dyrke energipil i hønsegårde, så hønsegården bliver attraktiv for hønsene og velfærden øges, samtidig med at man får produceret vedvarende energi og får opsamlet næringsstoffer, der ellers ville blive udvasket.

Der udvikles en forretningsmodel som i første omgang tilgodeser de tre formål: velfærd, produktion af vedvarende energi og opsamling af næringsstoffer, og samtidig har en fornuftig driftsøkonomi og er nem at håndtere i praksis. Der gennemføres et forsøg hos en økologisk konsumægsproducent, der dyrker energipil. Ved at følge væksten af pil i hønsegården over tid vil der kunne fås et godt billede af effekten af pil på de valgte parametre (ressourceudnyttelse, energiproduktion og velfærd). I projektet vil der blive produceret en vejledning, som beskriver hvordan man forbereder, etablerer og driver en produktion af energipil i hønsegården.

Note 21. Dansk økologisk protein til danske husdyr (ØkoProtein)

Tilskudsmodtager: Videncentret for Landbrug

Hovedformål: Forskning og forsøg

Projektets formål og indhold: Januar 2012 - december 2015

Projektets formål er at bane vejen for en produktion af økologisk proteinfoder af høj kvalitet til de økologiske husdyr. Projektet vil fremme en økologisk vækst ved at øge indtjeningsmulighederne inden for dyrkning af bælgæd, forarbejdning af de høstede proteinafgrøder samt salg af husdyrprodukter fra stald og mejeri. Mulighed for selvforsyning hos producenterne øges og sikrer dermed en foderforsyning, der er uafhængig af import og som minimerer risikoen for forurening med GMO.

Med henblik herpå gennemføres:

- Test af udbytter, kvaliteter, fodringsmæssigt potentiale samt høstbarhed af alternative højtydende typer af proteinafgrøder med hovedvægt på lupin og hestebønne.
- Undersøgelse af effekter af forskellige forarbejdningsprocesser på foderkvaliteter af proteinafgrøder til svin, fjerkræ og kvæg.
- Tests af produktivitet og kvaliteter af mælk, svinekød samt æg efter optimeret fodring med forarbejdet økologisk protein.
- Udarbejdelse af fremadrettede strategier for en økologisk produktion af foderprotein. Yderligere praktiske, lovmæssige og økonomiske barrierer i kæden fra dyrkning til fodring og salg identificeres.

Note 22. Professionel forædling til økologi: Barrierer og markedsudvikling

Tilskudsmodtager: Videncentret for Landbrug

Hovedformål: Forskning og forsøg

Projektets formål og indhold: Januar 2012 - december 2012

Formålet er at øge udbuddet af kornsorter, der er specielt egnede til den økologiske produktionsform. Projektet bygger videre på 2011-projektet " Forretningsbaseret økologisk forædlings- og selektionsprogram", som har klarlagt, at der er interesse for forædling af sorter egnet til den økologiske produktion, både blandt økologer og i forædlingsverdenen og at der tegner sig et billede af en række realistiske forretningsplaner for forædling til økologi.

Med henblik på at øge udbuddet af kornsorter gennemføres følgende aktiviteter:

Noter til supplerende oplysninger – basisbudgettet 2012

- Organisering af værdikæden ud fra mulige forretningsplaner: Det samarbejde, der er opstået omkring beskrivelse af forretningsplaner i 2011, udnyttes til at fortsætte processen mht. organisering af interessenter i den internationale proceskæde fra økologisk planteforædling til spisebord. I 2012 startes et internationalt samarbejde indenfor EU om forædling, afprøvning og anvendelse af planter, baseret på den forretningsplan for forædling og selektion, der er udarbejdet i 2011. I samarbejdet optimeres der så vidt muligt på logistik, produktionsprocesser, aftages kvalitetskrav, nye markeder og nye kundegrupper. Det er f.eks. meget sandsynligt, at de nye sorter har egenskaber, der er interessante for andre grupper end de økologiske avlere.
- Godkendelse af sorter til økologisk produktion: For at en sort kan sælges i EU, skal den være optaget på sortsliste i mindst ét EU land. Disse afprøvninger sker under konventionelle forhold, og det fastsættes overvejende nationalt hvilke egenskaber, der indgår i afprøvningen, og hvilken vægt de tillægges. Der findes ikke indgående kendskab til, hvordan de forskellige egenskaber vægtes i hvert land. Der er desuden ikke et samlet overblik over, hvor man kan henvende sig, hvis man ønsker sortslisteoptagelse af en sort, som er særligt egnet til økologi. Dette faktum virker begrænsende på opmærksomheden mod det økologiske markedspotentiale. I projektet udarbejdes en oversigt over de institutioner, der er ansvarlige for at modtage anmeldelser og gennemføre sortslisteoptagelse i de enkelte EU lande. I listen indgår beskrivelse af institutionernes valg af afprøvede egenskaber og vægtning af disse. Endvidere fremgår mulighederne for at få afprøvet supplerende egenskaber af særlig betydning for økologisk produktion og evt. afprøvning under økologiske produktionsforhold. Denne oversigt skal formidles bredt til alle interessenter.
- Økologiske handelskanaler: En anden barriere for udbredelsen af sorter til økologi er et manglende kendskab til handelskanaler: Økologiske landmænd efterspørger såsæd hos deres sædvanlige frøforhandlere. Udbydere af såsæd sælger til deres sædvanlige sortsrepræsentanter. Fra begge sider opleves begrænset udbud/efterspørgsel, hvilket især skyldes et begrænset kendskab til muligheder og netværk, så længe markederne endnu er små og meget nationalt orienterede. Arbejdet med at støve de eksisterende handelskanaler op er påbegyndt i 2011. Dette arbejde fortsættes i 2012, for derefter at vedligeholdes af de grupper af interessenter, der dannes i projektet.
- EU-ansøgning om EU såsæds- og økologiregler: De EU regelsæt, som forædlere skal forholde sig til, er selvfølgelig ens for alle medlemslande. Men de nationale fortolkninger er meget forskellige. Dette har vist sig som en betydelig barriere, der gør det svært for enhver forædler eller anden interessent i værdikæden at satse på et internationalt marked for en sort til økologi, selvom sortens egenskaber gør den egnet til dyrkning i flere lande. Variationerne i de nationale fortolkninger af reglerne virker desuden hæmmende på et internationalt samarbejde mellem forædlere, fremavlere og forhandlere. Der udarbejdes en EU ansøgning i et samarbejde mellem interessenter.

Note 23. Naturpleje som professionel driftsgren

Tilskudsmodtager: Videncentret for Landbrug

Hovedformål: Forskning og forsøg

Projektets formål og indhold: Januar 2011 - december 2013

Projektet har til formål at udvikle koncepter til naturpleje, der forener hensynet til naturplejens kvalitet, kødets kvalitet, dyrevelfærd og klimaaftryk med størst mulig indtjening. Projektet vil belyse, hvor økologisk produktion har særlige fordele i naturplejen, og hvordan særlige økologiske udfordringer kan håndteres. Centrale problemstillinger, der er knyttet til gennemførelse af rentabel naturpleje vil blive belyst gennem følgende aktiviteter:

- Indsamling af data om arealer, dyretyper, parasitforekomster og produktionssystemer.
- Måling af metanemission ved forskellige fodringsstrategier. Udvikling af beregningsmetoder for klimaeffekt, der tager hensyn til arealkrav og kulstofbinding.
- Udvikling af naturplejekød som højværdiprodukt.
- Optimeret kødproduktion i naturplejen med forskellige fodringsstrategier og håndtering af parasitter herunder bedste tidspunkt for udbinding af økologiske kalve.
- Optimalt naturplejekoncept med får og geder.
- Dokumentation af økonomien i de forskellige koncepter og demonstrations og formidlingsaktiviteter.

Noter til supplerende oplysninger – basisbudgettet 2012

Note 24. Internationalt efteruddannelsesprogram for erfarne økologiske konsulenter

Tilskudsmodtager: Videncentret for Landbrug

Hovedformål: Uddannelse

Projektets formål og indhold: Januar 2011 - december 2012

Projektet har til formål at udvikle den økologiske produktion til en høj international standart på basis af den samlede europæiske viden. En af de mest effektive former for udvikling af økologisk jordbrug vil være at opdatere de økologiske konsulenter inden for et særlig udvalgt fagområde. Projektets formål er at danne en fælleseuropæisk uddannelse / netværkdannelse for erfarne økologiske konsulenter indenfor særlig udvalgte fagområder. Det nuværende projekt har i 2011 samlet en gruppe af Europas førende økologirådgivningsorganisationer. Disse er Fibl, Bioland, Louis Bölk instituttet, og Jordbruksverket, men yderligere partnere er klar til at deltage i 2012. Der er aftalt, at man i fællesskab vil udvikle det planlagte efteruddannelsesprogram. I 2012 fortsættes opbygningen af et fælleseuropæisk efteruddannelsesprogram for økologiske konsulenter. Uddannelsen skal designes sådan, at den hænger sammen med realiteterne i de øvrige deltagende lande. De to testforløb i 2011 evalueres, og det endelige koncept skal konkretiseres og færdigformuleres. Derefter vil der blive opstartet prøveforløb indenfor 4 udvalgte fagområder, som udvælges i fællesskab. Der skal udarbejdes informationsmateriale til at orientere om uddannelsen.

Grundstrukturen i uddannelsesprogrammet er: Uddannelsen består af 4-5 moduler – et modul i hvert land. (afhængigt af antal deltagende lande). Hvert modul består af et to dages kursusforløb, hvor deltagerne i et praksisnært miljø vil blive indført i de væsentligste vidensområder, problemstillinger og udviklingsmuligheder. Sproget på uddannelsen foregår udelukkende på engelsk.

Fortsat udvikling af et webbaseret mødested for kursusedtagerne. Her er det planen, at alle oplæg der bliver holdt på kurset, vil blive lagt ud på internettet. Endvidere vil program og deltagerliste findes på dette websted. Endelig skal den endelige form for erfaringsudvekslingen mellem deltagerne findes.

Note 25. Økologisk protein afgrøder - Nyt koncept for forbedret sundhed hos økologiske fravænningsgrise

Tilskudsmodtager: Århus Universitet, Institut for Husdyrvidenskab

Hovedformål: Forskning og forsøg

Projektets formål og indhold: Januar 2012 - december 2012

Projektets formål er at udvikle og afprøve fermenterede proteinprodukter produceret af økologisk sojaskrå, lupin, ært og hestebønner. Metoden baseres på anaerob mælkesyreforgæring af uønskede kulhydrater fra formalede frø under kontrolleret vandtilsætning, temperatur og tid.

Økologisk sojakage, lupin, ært og hestebønner samt kombinationer heraf podes med mælkesyrebakterier i 1-10 kg batches under anaerobe forhold og kontrollerede vand- og temperaturforhold. Der testes både med podning med bakterier for hver batch samt ved podning med allerede fermenteret kage/frø (surdejprincippet). Batches fermenteres over forskellig tid og ved forskellig vandtilsætning og temperatur. De fermenterede batches analyseres som minimum for indhold af organiske syrer, pH, restsukker (mono-, di- og oligosaccharider), tørstof og protein. Derudover udføres relevante mikroorganismetællinger af ønskede og uønskede mikroorganismer. De mest lovende kombinationer fermenteres i produktionsskala og der gennemføres kontrollerede testfodringer af økologiske fravænningsgrise med erkendte problemer Coliforme bakterier som ødemsyge samt og Lawsonia. Foderforbrug, tilvækst, diarré og generel sundhed og trivsel registreres.

Noter til supplerende oplysninger – basisbudgettet 2012

Note 26. Resistens mod gulrust i hvede og triticale

Tilskudsmodtager: Århus Universitet, Fakultet for Naturvidenskab og Teknik

Hovedformål: Forskning og forsøg

Projektets formål og indhold: Januar 2011 - december 2013

Formålet er at øge dyrkningssikkerheden af økologisk dyrket hvede og triticale ved brug af rust-resistente sorter. I 2009 blev økologisk vintertriticale angrebet af en ny type gulrust, som er meget aggressiv. Angrebene var så voldsomme, at de fleste økologiske landmænd mistede hele avlen af triticale. I 2010 har samme type gulrust spredt sig til vårhvede, hvilket betyder, at økologisk dyrkning af både vintertriticale og vårhvede nu er blevet yderst usikker. Økologisk dyrkede sorter bør indeholde en robust og effektiv resistens mod rustsvampe, specielt gulrust. Konventionelt landbrug ser kun på gulrust i vinterhvede. Det er imidlertid muligt at forebygge gulrust også i økologisk kornproduktion, hvis følgende undersøgelser bliver gennemført:

- Bestemmelse af genetisk grundlag for resistens mod gulrust i vintertriticale og vårhvede som basis for vurdering af "holdbarhed" af sorterens resistens fremadrettet (mod nye smitteracer).
- Undersøgelse af rustmodtagelighed i smitteforsøg under markforhold. Der anvendes et udsnit af kendte smitteracer på sorter af vintertriticale og vårhvede, som er egnet til økologisk dyrkning.

Note 27. Høj kvalitets økologisk lammekød: Optimal slutfodring og slagtealder af gimmer- og vædderlam

Tilskudsmodtager: Århus Universitet, DJF, Institut for Fødevarekvalitet

Hovedformål: Forskning og forsøg

Projektets formål og indhold: Januar 2011 - december 2013

Formålet er at undersøge effekten af forskellige slutfodringsemner og slagtealder for både gimmer- og vædderlam på spisekvaliteten, og kunne forklare forskelle i oplevet kvalitet, således at et produktionssystem kan anvises, der tager hensyn til ønske om lang leveringssæson og høj spisekvalitet af økologisk lammekød samt god produktionsøkonomi. Der søges opnået en forståelse af, hvorfor visse afgrøder/foderemner giver anledning til negative smagskarakteristika, og dermed hvordan denne viden kan omsættes til produktionsstrategier, der sikrer høj kvalitetsprodukter. Der gennemføres forsøg over to vækstsæsoner med i alt 280 krydsningslam fordelt på 2 køn, 3 slagtealdrer samt 5 forskellige slutfodringsemner.

Note 28. Færre døde høns

Tilskudsmodtager: Århus Universitet

Hovedformål: Forskning og forsøg

Projektets formål og indhold: Januar 2012 - december 2014

Formålet med projektet er at identificere og konkretisere den aktuelle variation i dødelighed mellem flokke, som kan henføres til managementforskelle. Der indsamles data fra 15 flokke af økologiske høns. Flokkene besøges ved 35 ugers alderen, hvor 100 høns pr. flok bl.a. vejes og fjerdragtsbedømmes og mærkes op med fodring. Alle mærkede høns undersøges igen ved afslutning af æglægning og der foretages en obduktion på en stikprøve på 20 mærkede høns. Mærkede høns, som dør i perioden fra 35 uger til afslutning af æglægning, registreres ved nummer og dødsdag samt indsendes til obduktion. Ægproducenternes generelle management (fodring, hygiejne sygdomsforebyggelse og – håndtering) kortlægges ved et interview. Sammenhænge mellem tilstand ved 35 uger og sygdomme ved afslutning af æglægning, herunder parasitbelastning kvantificeres. Sammenhæng mellem tilstand ved 35 uger og overlevelse fastlægges. Den enkelte producent får et feed-back på dødsårsager på de indsendte døde høns samt en opgørelse over fundne sygdomme på obducerede høns ved afslutning af æglægning. Der gennemføres herefter individuelle semistrukturerede kvalitative interviews på en gruppe af økologiske ægproducenter med henholdsvis høj og lav dødelighed med henblik på at indkredse muligheder for systematisk at forebygge en høj dødelighed. Resultaterne fra de undersøgte sammenhænge kombineres med ny viden om risikofaktorer på flok niveau, fra et stort internationalt projekt, hvori de 15 danske flokke indgår.

Noter til supplerende oplysninger – basisbudgettet 2012

Note 29. Klimahandlingsplaner på bedriftsniveau

Tilskudsmodtager: Landboforeningen Gefion, Økologisk Rådgivning

Hovedformål: rådgivning

Projektets formål og indhold: Januar 2010 - december 2012

Projektets formål er at sikre det økologiske landbrug en førerposition indenfor klimaområdet uden at gå på kompromis med miljø- og dyrevelfærdsspekter.

Med henblik herpå udvikles et rådgivningskoncept for klimahandlingsplaner på bedriftsniveau, som understøtter og opmuntrer landmænd til at vælge strategier, der mindsker emission af drivhusgasser fra mark og stald, reducerer energiforbruget samt øger kulstoflagringen i jorden. Projektet er praksisnært og vil foregå i tæt dialog med landmænd. Seneste forskning vil blive inddraget og tilpasset praksis. Der vil blive anvendt benchmarkingsværktøj og direkte målinger på ejendommene.

Note 30. Strategisk vanding mod æbleskurv

Tilskudsmodtager: Gefion, Økologisk Rådgivning

Hovedformål: Forskning og forsøg

Projektets formål og indhold: Januar 2011 - december 2012

Formålet med projektet er, at øge dyrkningssikkerheden ved produktion af økologiske æbler. Æbleskurv kan i fugtige somre reducere æble- kvalitet og udbytte voldsomt. Æbleskurven smitter i foråret, hvor ascosporer i fugtigt vejr slynges ud fra de gamle blade og inficerer de unge blade og æbler. Forsøget skal afprøve, om man ved simpel vanding kan lokke sporerne til at slynges ud fra de overvintrede blade, blot for siden at dø af udtørring. Forsøget placeres i tre økologiske æbleplantager på Sjælland og to på Fyn. Det er et pilotprojekt for at afprøve, om det i praksis er realistisk at gennemføre denne strategi mod æbleskurv. De tre plantager repræsenterer forskellige træ-aldre, forskellige klimaer, forskellig jordbund og sorter. Tre af plantagerne er usprøjtede og to anvender svovl mod skurv. I 6 rækker anlægges parceller, hvor dele af rækkerne vandes strategisk og andre ikke. Vandingen sker efter varsling med Rimpro baseret på klimadata fra en klimastation, opsat i plantagen. Vandingen sker med små sprinklere ophængt i træerækkerne eller med vandingsvogn. Graden af skurvangreb på blade og frugter registreres på træer midt i parcellerne.

Note 31. Alternative afgræsningsafgrøder tæt på stalddøren

Tilskudsmodtager: Jysk Landbrugsrådgivning

Hovedformål: Forskning og forsøg

Projektets formål og indhold: Januar 2012 - december 2012

Formålet er, at undersøge potentialet i forskellige afgræsningsafgrøder, der kan aflaste trængte kløvergræssædskifter tæt på stalden, og som samtidig kan gøre det muligt at opretholde en høj andel afgræsning i sommerfodringen, og dermed en høj selvforsyning med foder. Målet er, at vi ved projektets afslutning kan anbefale to-tre alternativer til kløvergræs, som kan anvendes til afgræsning for malkekøer.

Projektet indeholder analyser, udbyttmålinger, vurdering og demonstration af alternative afgrøders egnethed til afgræsning med malkekøer. Der sås fem parceller á 1.000 m² hos to Økologiske mælkeproducenter af fem forskellige alternative afgræsningsafgrøder. Efter etableringen vil der i foråret og forsommeren ske en kvalitetsbestemmelse af afgrødens foderværdi for vurdering af plantens optimale udviklingstrin i forhold til optimal afgræsning. Der tages analyser af afgrøden to gange om ugen i 3 uger og køernes prioritering af afgræsningsafgrøderne vil blive vurderet. Der høstes græs til tørstofudbyttmåling. I løbet af sommeren afholdes et demonstrationsarrangementer for økologiske mælkeproducenter, som annonceres bredt.

Noter til supplerende oplysninger – basisbudgettet 2012

Note 32. Optimering af dyrkningssikkerhed i økologisk kernefrugt

Tilskudsmodtager: Brancheudvalget for Frugt og Grønt

Hovedformål: Forskning og forsøg

Projektets formål og indhold: Januar 2012 - december 2014

Den største trussel mod produktion af økologisk kernefrugt, er angreb af sygdomme og skadedyr. For at fremme den bæredygtige udvikling, og øge udbyttet af frugt med en salgbar kvalitet i økologisk produktion, er det nødvendigt at øge dyrkningssikkerheden.

Projektet består af følgende arbejdsplaner:

- Svampebekæmpelse i æble og pærer: Beslutningsstøttesystemet RIMpro er det mest udbredte beslutningsstøttesystem til svampebekæmpelse i æbler og pærer i Europa. Ved hjælp af RIMpro ønskes timingen, og dermed effektiviteten af en bekæmpelse, optimeret. Beslutningsstøttesystem tilpasses til danske forhold og virkningen demonstreres. Til bekæmpelse af æbleskurv bruges det godkendte svovl, eller kaliumbicarbonat på dispensation. Til bekæmpelse af sodplet bruges rapsolie, eller kaliumbicarbonat på dispensation. Til bekæmpelse af æbleviklere bruges hhv. Madex eller Dipel. Demonstrationerne vil blive udført hos tre avlere, så vidt muligt fordelt geografisk over landet, så flest mulige producenter har mulighed for at få demonstreret systemet under lokale klimaforhold. Timingen og virkningen af behandlingerne vurderes via angrebsniveauet af skadedyret, minimum ved høst.
- Forvirringsteknik mod viklerskader på frugt: Brugen af feromondispensere med feromoner fra 5-6 viklearter, som gør skade på æbler, blev godkendt til brug i Danmark i foråret 2010. Ophængning af feromondispensere vil blive foretaget minimum på 3 lokaliteter i Danmark, hvor der ikke sprøjtes, og virkningen af dispenserne følges og afrapporteres.
- Forebyggelse og bekæmpelse af æblebladhvæpse: Æblebladhvæpse er et af de skadedyr, som reducerer udbyttet mest i økologiske æbler. I nogle sorter og nogle år kan udbyttet reduceres til ingenting. I projektet vil den nyeste udenlandske og lokale viden opsamles, og viden om metoder til forebyggelse og bekæmpelse vil blive demonstreret og formidlet.
- Varmtvand mod lagerråd: Viden fra et pt. igangværende Ph.d.-projekt om virkning af varmtvand på kvaliteten af æbler, og effekt overfor forskellige lagersvampe, vil blive demonstreret på et af de større frugtlagre.
- Resistente og robuste sorter: Viden om robuste sorter indsamles hos de økologiske avlere, i usprøjtede æblesortsforsøg på Institut for Fødevarer, Aarhus Universitet, ved studierejser til Tyskland og Sverige, samt ved screening af aktuelle fagtidsskrifter. Viden demonstreres og formidles ved markvandring, den årlige temadag og gennem nyhedsbreve.
- Udtynding ved at bruge salt, eller mekanisk udtynding: Salt er det middel til udtynding, som indtil videre har virket bedst i æblesorten 'Elstar'. I projektet demonstrere virkningen i 'Elshof' og andre sorter, som behøver udtynding, samt arbejde på at få salt godkendt til brug i Danmark til udtynding af frugt. Der findes maskiner til mekanisk udtynding i Danmark. Disse vil blive brugt i 1-3 økologiske plantager for at demonstrere virkningen.

Note 33. Økologisk fuldkorn

Tilskudsmodtager: Støtteforeningen for Institut for Anvendt Økologi

Hovedformål: Forskning og forsøg

Projektets formål og indhold: Januar 2012 - december 2012

Projektets formål er at løse de problemer med bagekvaliteten i mel, som opstår når korn dyrkes økologisk ved lavt næringsstofniveau, og når der i melet er bevaret et højt indhold af klid, kim mm. Projektet vil arbejde med de sidste års problemer med dårlige faldtal i melet, som forårsages af lejesæd og dårligt høstvejr. Med henblik herpå gennemføres følgende aktiviteter:

- Videreførelse af tidligere års sortsudvikling
- Gennemførelse af forsøg med behandlinger til kvalitetsforbedring af høstet korn
- Formidle viden om korn med optimal bagekvalitet ud til økologiske producenter

Noter til supplerende oplysninger – basisbudgettet 2012

- Afholde workshop om kornkvalitet samt videreformidling af viden til en bred kreds ved at opsamle og sammenskrive viden om vilkår og muligheder for økologisk kornproduktion.

Note 34. Biologisk og mekanisk bekæmpelse af frostmålere, viklere og ribsbredvingemøl i solbær og ribs

Tilskudsmodtager: KU-Life, Institut for Jordbrug og Økologi

Hovedformål: Forskning og forsøg

Projektets formål og indhold: Januar 2011 - december 2012

Formålet med projektet er at udvikle en bekæmpelsesstrategi mod sommerfuglelarver af frostmålere, viklere og ribsbredvingemøl i økologiske solbær og ribs. I projektets første år har det vist sig at larver af det ret ukendte skadedyr ribsbredvingemøl er et alvorligt skadedyr i både ribs og solbær og som følge heraf er møl inkluderet i forsøget i 2012.

På baggrund af projektets foreløbige forsøgsresultater fokuseres for 2012 på 3 metoder: Dipel og Spuzit samt neem frø olie. Herudover vil det blive forsøgt mekanisk at bekæmpe overvintrende larver af ribsbredvingemøl med gasbrædning på den nederste del af grenene, hvor de overvintrer. Bekæmpelseseffekten opgøres i blokforsøg i to sorter. Udbytteopgørelser og udgifter med bekæmpelsen anvendes ved vurdering af de bedste metoder til en bekæmpelsesstrategi.

Note 35. Økologisk landbrug og natur - oplysning til "2020 Forbrugeren"

Tilskudsmodtager: Producentforeningen Økologiske skolegårde

Hovedformål: uddannelse

Projektets formål og indhold: Januar 2012 - december 2012

Formålet er at oplyse '2020 Forbrugeren' om økologisk landbrug med henblik på at sikre fortsat efterspørgsel på økologiske fødevarer og opbakning til økologisk landbrug.

Med henblik herpå udvikles nye interaktive undervisningsmoduler til Internettet og nye hands-on undervisningsmaterialer til brug på gårde, når klassen er taget på ekskursion til de økologiske gårde. Undervisningsmodulerne lanceres som et gratis tilbud til folkeskolens mellemtrin og overbygning dels via hjemmesiden www.okologiiskolen.dk, dels via undervisningsmaterialer, der anvendes under ekskursionen til en af de Økologiske Skolegårde.

Projektet er ikke omfattet af statsstøttere reglerne, da det ikke har markeds-mæssige konsekvenser og derfor ikke påvirker konkurrenceforholdene.

Note 36. All about Organics - Facts and Values

Tilskudsmodtager: Landbrug & Fødevarer

Hovedformål: Afsætningsfremme

Projektets formål og indhold: Januar 2012 - december 2012

Formålet med projektet er at oplyse udenlandske aktører om det økologiske system og værdier. Med henblik herpå udarbejdes en generisk brochure, som udgives i en trykt version og en elektronisk version. Den trykte version udgives i A5 format. Omfanget er 16 sider inklusiv omslag. Brochuren udarbejdes på engelsk, hvorfra den oversættes til tysk, fransk og kinesisk. I brochuren vil der være en beskrivelse af overordnede principper og mærkninger, de økologiske værdier, forbrug og trends, regler og lovgivning indenfor økologisk produktion, økologi i tal, økologisk detail, foodservice og gastronomi.